

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1939 LJUBLJANA, V DECEMBRU 1939 ŠTEV. 12

Dr. Globevnik J. ml.:

Redno sodišče ali glavna kontrola?

Pri nas je do sedaj v javnosti ostalo nerazmotrivano vprašanje, katero oblastvo je pristojno za razpravljanje in sodstvo o odškodninskih zahtevkih, kateri pritičejo občini proti njenim organom, ki so z nepravilnim poslovanjem ali upravljanjem občinske imovine zakrivili občini škodo. Odgovoriti na to, s tem pa tudi na naslovno vprašanje, je predmet te razprave. Res je, da bi stvar v prvi vrsti zanimala juriste in po svojem značaju bolj spadala v strogo pravni vestnik, vendar pa je tolike važnosti za same občine, da je umestno, njih neposredno nanjo opozoriti. Ni namreč vseeno, če oškodovana občina takoj pokrene pravilno postopanje pri pristojnem oblastvu ali pa to stori šele potem, ko se je že na njeno gmotno breme ugotovilo, kdo je prav za prav upravičen razpravljati in soditi o njenih odškodninskih zahtevkih nasproti odgovornim osebam. Da je to res, izpričuje niže navedeni primer, v katerem je občina po nepotrebem utrpela stroške, ko se je očitno neinformirana poslužila nepravice poti za uveljavljenje takšnih zahtevkov. Zadeva je še sveža, zato tudi toliko bolj zanimiva; odločba kasacijskega sodišča v tej stvari je načelnega značaja.

Neka občina je imela uslužbenega tajnika, ki je v teku več let skrivoma poneverjal razne zneske, ki so narasli na precej veliko vsoto. Banska uprava je, ko je za nerednosti zvedela, napravila revizijo ter ugotovila primanjkljaj. Tajnik je bil suspendiran ter zaradi poneverb občinskega denarja obsojen na zaporno kazen in izgubo častnih pravic, občina pa, ki je zahtevala v kazenskem postopanju kot zasebna udeleženka povračilo denarja, je bila zavrnjena s svojimi zahtevki na pot pravde.

Ker je bivši občinski tajnik bil brez premoženja, je občina po pravnomočno zaključenem kazenskem postopanju vložila pri rednem sodišču odškodninsko tožbo za poneverjeni primanjkljaj proti bivšemu županu in proti članom takratne občinske uprave. Utemeljevala je svoj zahtevek proti županu s tem, da bi on moral (po § 84. zak. o občinah) redno enkrat mesečno pregledati občinsko blagajno in račune ter o tem poročati občinski upravi in odboru, proti članom občinske uprave pa, da bi morala ta (po § 101. istega zakona) vsake tri mesece pregledati blagajniško stanje. Škoda, ki

je občini s poneverbami denarja po tajniku nastala, bi bila odklonjena, če bi župan in uprava občine izvršila te preglede in poročila. Ker župan in člani uprave tega niso storili, so nerazdelno s kaznovanim tajnikom občini za škodo odgovorni.

Toženci so na tožbo občine po svojih zastopnikih pravilno ugovarjali, da za razpravljanje o odškodninskih zahtevkih, ki jih ima občina proti njim, redno sodišče ni pristojno, ter so predlagali, da se tožba občine zaradi nedopustnosti redne pravdne poti zavrne, občini pa nalože stroški njihovih zastopnikov. Prvostopno sodišče je ugovorom ugodilo ter tožbo na stroške občine zavrnilo, češ da ima o takih odškodninskih zahtevkih občine odločati sodišče glavne kontrole (po zakonu o izpremembah zakona o glavni kontroli z dne 17. X. 1950, »Služb. list« 1950, kos 58). Zoper to rešitev se je občina pritožila na apelacijsko sodišče, ki je njeni pritožbi ugodilo ter prvosodni sklep tako spremenilo, da je za reševanje v tej stvari pristojno redno sodišče, z utemeljitvijo, ker škoda ni bila ugotovljena po sami glavni kontroli, ampak po reviziji banske uprave in s sodbo rednega sodišča. Proti tej drugostopni rešitvi so se sedaj toženci pritožili na kasacijsko sodišče, ki je zopet njihovim pritožbam ugodilo, s tem da je vzpostavilo prvosodni sklep, tožbo občine zavrnilo in naložilo vse stroške procesa občini. Obrazložilo je svoj sklep s tem, da je brez pomena okolnost, kdo je odkril in ob kakšni priliki se je škoda ugotovila, ker vse to služi le kot informacija za tožbo glavne kontrole (čl. 101, odst. 7. zakona o glavni kontroli, »Uradni list« l. 1922, kos 79). Ker gre za spor o povračilu škode, ki se je pri pregledu računov in blagajne pri občini ugotovila, ker gre za nerednosti pri upravljanju blagajne, stvari odnosno materiala občine (čl. 109 cit. zak.), je tožba proti zadevnim organom občine pred rednim sodiščem nedopustna in je za rešitev spora pristojno sodišče glavne kontrole (odločba Stola sedmorice z dne 23. maja 1939 pod opr. št. Ut 96/39).

Šele sedaj, ko je bila občini pot pravde pred rednim sodiščem definitivno zaprta, je bilo jasno, da bi se tožba ne bila smela vložiti pred rednim sodiščem, ampak bi se moral spor rešiti pred posebnim sodiščem glavne kontrole v Beogradu, ki je za to izključno pristojno. Ta eksperiment je občino, katera je morala plačati vse stroške, ki so znesli skoraj polovico vse vtoževane terjatve, stal velik denar, katerega povračilo ne bo mogla od nikogar terjati. Vprav ta primer jasno kaže, da je potrebno občine neposredno s tem vprašanjem seznaniti, saj so primeri, ko za občino nastane odškodninski zahtevek proti odgovornim njenim organom, pogostni. V cilju, da se v bodoče napake glede vlaganja tožb od strani občin preprečijo, je pisan ta članek.

V civilnopravnih stvareh izvršujejo sodno oblast, to se pravi razpravljajo in sodijo redna sodišča. To osnovno načelo vsebuje § 1 civilnopravnega postopnika (cpp). Odškodnina, t. j. zahtevek na povračilo škode, ki je nekemu nastala s krivdnim dejanjem (namerno ali iz malomarnosti) drugega, je takšna izrazita »civilnoppravna stvar«. Toda imenovani zakonski predpis

(§ 1 cpp) določa to splošno podsodnost rednega sodišča samo v toliko, »kolikor ni odrejeno s posebnimi zakoni kaj drugega«. V primeru torej, če kateri drugi posebni zakon določa izjemo in ustanavlja posebno oblastvo ali sodišče za reševanje civilnopravne stvari, potem velja ta izjema in redno sodišče za to stvar ni več pristojno.

Od leta 1920 sem obstoji pri nas zakon o glavni kontroli. S tem zakonom se je formirala že po ustavi predvidena glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče za pregledovanje državnih računov in za nadziranje, kako se izvršujejo državni in oblastni proračuni. Kot posebno računsko oblastvo in računsko sodišče zavrača glavna kontrola protizakonito uporabljanje ali oškodovanje materialnih državnih sredstev, s pregledovanjem državnih računov pa ugotavlja njih pravilnost, zlorabe ali nepravilnosti in v zvezi s tem tudi zakonsko odgovornost za zlorabe in za povračila škode (čl. 1 tega zakona). O pregledovanju občinskih računov, o nadziranju izvrševanja njihovih proračunov, o ugotavljanju zlorab in službenih nepravilnosti pri občini ter zakonski odgovornosti za škodo, povzročeno od strani občinskih organov, ne vsebuje ta zakon nikakršnih določil, tako da ostanejo v veljavi in nedotaknjeni dotedanji predpisi. Ti pa nikjer ne določajo kakšno posebno podsodnost za ugotavljanje odškodninskih zahtevkov občine nasproti njenim organom, kar — kot rečeno — pomeni, da spadajo isti v pristojnost rednega sodišča. Pred slednjim, okrožnim ali okrajnim, kakor pač znaša višina odškodnine (do ali preko 12.000 din), so se tudi ti zahtevki vtoževali, tu so se sklepale izvršne poravnave in izrekale sodbe. Ugovori, da bi bilo pristojno za reševanje teh sporov upravno oblastvo, so se dosledno pravilno zavračali, tako da prav za prav ni bilo ne pravega dvoma, ne spora o tem, da gre za civilnopravno stvar, ki spada, kakor drugi odškodninski zahtevki pravnih ali fizičnih oseb, v nedeljeno pristojnost rednega sodišča.

Stvar pa se je v temelju zasukala, ko je dne 17. oktobra 1930 (»Službeni list« 1930, kos 38) izšel novi zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o glavni kontroli. Prvotni zakon o glavni kontroli se je v čl. 1. izmenjal tako, da za pregledovanje državnih, banovinskih in občinskih računov in za nadzorstvo nad izvrševanjem njihovih proračunov obstoji glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče. Glavna kontrola kot posebno računsko oblastvo in računsko sodišče odvrta protizakonito uporabljanje in oškodovanje državnih, banovinskih in občinskih materialnih sredstev, s pregledovanjem računov pa ugotavlja njih pravilnost, zlorabe ali nepravilnosti in v zvezi s tem tudi zakonsko odgovornost za zlorabe in povračilo škode. S to izpremembo je nastal povsem nov pravni položaj. Kompetenca glavne kontrole i kot upravnega računskega oblastva i kot vrhovnega računskega sodišča je bila bistveno razširjena. Določila, ki so o glavni kontroli in obsegu njenega delovanja kot sodišča veljala samo za državne in oblastne račune in proračune ter za ugotavljanje odškodninske

odgovornosti njihovih organov, dobivajo širše območje. Po novem zakonskem besedilu postaja ona kontrolni organ tudi za občine, v njeno področje oblastvenega delovanja spada odvracanje protizakonitega uporabljanja in oškodovanja tudi občinskih materialnih sredstev in v zvezi s tem odločanje o zakonski odgovornosti za zlorabe in povračilo škode. S tem, da se za področje odškodninske odgovornosti občinskih organov nasproti občini določajo posebni predpisi in ustanavlja za ugotavljanje te odgovornosti posebno oblastvo (posebno sodišče), je nastal pravni položaj, ko je »odrejeno s posebnimi zakoni kaj drugega« in je s tem ustvarjena izjema od imenovanega osnovnega principa § 1. cpp. Akoravno gre še vedno za civilnopravno stvar, ki se po svoji pravni narodi ne razlikuje od ostalih odškodninskih zahtevkov, vendar razpravljanje in sojenje o tem spričo tega posebnega zakona (od 17. X. 1930) ne bo več spadalo v kompetenco rednega sodišča, ampak bo iz nje izvzeto.

Za vse škode in nerednosti, ki se dogajajo pri upravljanju blagajne, stvari in materiala onih uradov in naprav, katerih računi in imovina so zavezani pregledovanju glavne odnosno oblastne kontrole, so odgovorni računodajniki, upravitelji, nakazovalci, računski pregledniki in ostale osebe, ki so po svojem službenem položaju pripomogle, da se je škoda učinila (čl. 109 zakona o glavni kontroli). Zakon nato v čl. 110 in sled. podrobno našteva odgovornost poedinih oseb, na pr. računodajnikov, upraviteljev, nakazovalcev itd. Kot prvo in morda najvažnejše delovanje glavne kontrole označuje zakon (čl. 26), da sodi in rešuje na način in v mejah tega zakona vse spore o povračilu škode, ki se ugotovi pri pregledu računov blagajn, stvari in materiala, kateri so podrejeni njenemu pregledu in njenemu nadzorstvu.

Ker pa so po novem zakonskem tekstu (čl. 1) tudi občinski računi in izvrševanje občinskih proračunov zavezani pregledu glavne kontrole, odnosno njenemu nadzorstvu, moramo iz navedenih zakonskih predpisov napraviti naslednji zaključek: vse osebe, ki kot organi občine posredno ali neposredno upravljajo njeno blagajno, njene stvari ali material, tedaj sploh občinsko imovino, pa pri tem svojem poslovanju (upravljanju) namerno ali iz malomarnosti povzročijo občini imovinsko škodo, so odškodninsko odgovorne po predpisih zakona o glavni kontroli, tedaj ne pred rednim sodiščem. Redna pravdna pot je nedopustna ter mora sodišče tako tožbo občine proti njenim odgovornim organom po službeni dolžnosti v vsakem stadiju postopka zavrniti ter se izreči za nepristojno. Občini, ki bi hotela pred rednim civilnim sodiščem uveljavljati takšne svoje zahtevke, se bo zgodilo, da bo, kot v uvodoma navedenem primeru, pravdo že pri glavi izgubila in bo sama morala plačati svoje in nasprotnikove sodne stroške.

Pri tem je postranskega pomena, kdo je nerednost in škodo odkril, ali se je ta ugotovila pri rednem ali izrednem pregledu,

ali jo je ustanovilo kazensko sodišče, kakšno nadzorno upravno oblastvo, ali sami organi občine. Ves ta postopek služi samo za podlago sklepa sveta krajevne kontrole odnosno tožbe glavne kontrole. Tudi ni odločilnega značaja, v kakšnem službenem razmerju se dotični organ ali uslužbenec občine do same občine nahaja. Posebej je glede občinskega uslužbenca vseeno, ali je njegovo službeno razmerje do občine javnopravnega značaja ali pa je postavljen s posebno službeno pogodbo (čl. 1. uredbe o obč. uslužbencih, »Službeni list« 1936, kos 61). Pravna priroda tega razmerja, ki je lahko javno- ali pa zasebnopravno, v nobenem oziru ni merodajna.

Poleg glavne kontrole v Beogradu kot vrhovnega računskega oblastva in sodišča, ki ima tri oddelke (administrativnega, računskega in sodnega), obstoje razne, tej podrejene krajevne kontrole, med drugimi tudi pri vsaki finančni direkciji. Pregled in priprave za razpravljanje občinskih računov vrši taka krajevna kontrola pri finančni direkciji, na katere ozemlju ima občina svoj sedež. Za samo razpravljanje in razrešitev teh računov pa je pristojen poseben svet, ki je ustanovljen pri tej krajevni kontroli in ki obstoji iz šefa krajevne kontrole, dveh računskih preglednikov in zapisnikarja (izpremenjeni čl. 100 zakona o glavni kontroli).

Ako ta svet ugotovi, da so odgovorne osebe povzročile s svojim delom škodo občinski blagajni, pa te osebe v določenem roku (10 dni do 2 mesecev) ne odgovore na pripombe sveta, niti se ne opravičijo, niti ne povrnejo škode, potem ta svet izda rešitev o vprašanju odgovornosti za povračilo škode, če ta ne presega zneska 10.000 din. Svet izda v tem primeru rešitev, kdo in koliko je dolžan prizadeti občini povrniti škode ter plačilo odškodnine naloži odgovorni osebi. Slednja ima zoper to rešitev pravico pritožbe na sodišče (!) glavne kontrole v Beogradu. Zoper odločbo tega sodišča ni nadaljnjega pravnega sredstva več ter se za isto iz imovine odgovorne osebe more neposredno voditi izvršba.

V primeru pa, da povzročena škoda presega znesek 10.000 din, tedaj omenjeni svet krajevne kontrole napravi — seveda po izvedenem pregledu in preiskavi — tožbo proti odgovornim osebam. To tožbo nato dostavi glavni kontroli. Sodišče glavne kontrole da tožencem rok, da v odgovoru na tožbo podajo svojo obrambo in ugovore, nakar po izvedbi potrebnih dokazov izreče sodbo, s katero se odgovorne osebe obsodijo na povračilo škode. Zoper sodbo sodišča glavne kontrole je dopustna pritožba na kasacijsko sodišče (v Beogradu), katerega sodba je dokončna in izvršna.

Iz navedenega je v kratkih obrisnih črtah razvidno, kako teče postopek za odškodnino proti odgovornim organom občine pri krajevni kontroli odnosno pri sodišču glavne kontrole. Ako odškodninski zahtevk ne presega zneska 10.000 din, je to postopanje prav za prav upravne prirode in šele na vrhu, to je na drugi stopnji, zadobiva sodni značaj. Pri zneskih, presegaajočih vsoto 10.000 din, je postopanje i na prvi i na drugi stopnji pravi sodni proces. Vendar pa je položaj same prizadete občine tukaj dru-

gačen, kot oni pred rednim civilnim sodiščem. Zakaj občini je tu vzeta prava iniciativa za postopek (vložitev tožbe), ker tožbo vlaga svet krajevne kontrole, na drugi strani pa občina tukaj tudi sicer v procesu nima one vloge, ki jo ima kot stranka (tožnik) v postopku pred rednim sodiščem.

Kakor zakon o občinah, tako tudi pravilnik o finančnem poslovanju v občinah (»Službeni list« 1936, kos 24) vsebujeta v nameri, kar najbolj zaščititi imovino občine in njeno pravilno upravljanje, obširne predpise o pregledovanju občinske blagajne in nadzoru nad upravo občinske imovine. Odgovorna občinska uprava in občinski odbor občine morata s predsednikom občine vred imeti vpogled in pregled nad občinsko imovino in skrbeti za njeno vestno in redno upravljanje. Ko se ugotove kakršne koli nepravilnosti, morajo pristojni organi postopati po odnosnih predpisih in skrbeti, da se nadaljnja škoda nemudoma prepreči, povzročena pa ugotovi. Ta postopek sicer več ne spada v okvir naslovnega vprašanja, potrebno pa je nanj tukaj nakazati, ker on služi za podlago neposrednemu odškodninskemu uveljavljanju občine nasproti odgovornim osebam, ki so škodo povzročile. Dolžnost občine bo pri ugotovljeni škodi obvestiti nadzorno oblastvo o tem, da bo ono dalo nadaljnja navodila, kako se bo odškodninsko postopanje izvedlo.

Nikakor pa ni v interesu same občine, najsi škodo ugotovi tudi redno kazensko sodišče, proti odgovornim bivšim in aktivnim organom, ki so pri upravljanju povzročili občini imovinsko škodo, vlagati pri rednem civilnem sodišču take odškodninske tožbe. Občina bo spričo nove in važne odločbe kasacijskega sodišča naletela na gluha ušesa, njeno tožbo bo sodišče kot za razsojo nepristojno zavrnilo in občina bo dosegla samo to, da bo morala iz lastne imovine kriti pravdne stroške, dasiravno je odškodnino v polni meri upravičena terjati. Da, toda ne pri civilnem sodišču.

Dr. Skubic Štefan:

Pogoji za stavbena dovoljenja gradb v zaščitnem pasu javnih cest.

Nekatere občine izdajajo stavbena dovoljenja za hiše, gospodarska poslopja, ograje itd. v zaščitnem pasu javnih cest (državnih, banovinskih, dovoznih cest k železniškim postajam, občinskih in obč. subvencioniranih cest) brez izjemne dovolitve, za katero je pristojna banska uprava po zakonitih predpisih. Posledica je, da morajo gradbeni gospodarji že začeto delo ustaviti in odstraniti brez izjemne dovolitve postavljene objekte ne glede tudi na kazenske posledice po predpisih o zaščiti javnih cest in prometa.

Na kaj mora občina posebno paziti pri obravnavanju prošenj za stavbeno dovoljenje?

Po čl. 2. uredbe o zaščiti javnih cest in prometa z dopolnitvami v zakonu, Sl. l. 616/81 ex 1931, se poleg javnih cest brez dovolitve banske uprave ne smejo postavljati ograje bliže nego en meter, stanovanjska in gospodarska poslopja, prodajalne in vodnjaki ter podobne naprave ne bliže nego štiri metre, kovačnice ne bliže nego deset metrov, kamnolomi, apnenice itd. ne bliže kot dvajset metrov. Navedeni predpisi pa ne veljajo za kraje, ki imajo odobrene regulacijske načrte, ker se sme v takih krajih graditi samo v regulacijski stavbni črti. Zbog teh predpisov mora občina o razpisu lokalnega komisijskega ogleda za gradbo v zaščitnem pasu javnih cest obvestiti dotično cestno upravo, t. j. za državne ceste pristojni tehnični razdelek pri okrajnem načelstvu, za banovinske in dovozne ceste k železniškim postajam pa pristojni okrajni cestni odbor, da odpošlje k ogledu zastopnika glede ugotovitve pogojev za morebitno izjemno dovolitev gradbe v zaščitnem cestnem pasu. Za občinske in občinske subvencionirane ceste ugotovi potrebne pogoje občina z izvedenci. Ti pogoji se nanašajo na varnost prometa, preglednost in vzdrževanje javne ceste ter na druge cestne interese. Ako zastopnik cestne uprave ugotovi, da je gradba glede na zaščito ceste in prometa v zaščitnem cestnem pasu nedopustna, mora občina iz tega razloga že odreči stavbeno dovoljenje. Če pa smatra zastopnik cestne uprave gradbo v zaščitnem cestnem pasu za dopustno pod izvestnimi pogoji, izda občina stavbeno dovoljenje s pogoji v ostalih javnih ozirih tudi s temle pridržkom: Pred pričetkom gradnje mora stavbeni gospodar zaprositi bansko upravo za izjemno dovolitev gradbe v zaščitnem pasu državne, oziroma banovinske, dovozne, občinske ceste s posebno prošnjo, ki se vloži za državne ceste pri tehničnem razdelku, za banovinske in dovozne ceste pri okrajnem cestnem odboru, za občinske in občinske subvencionirane ceste pri občini s predpisano takso za vlogo, priloge in rešitev (10 + 4 + 20 din). Prošnjo pošlje s svojim predlogom pristojna cestna uprava banski upravi, ki izda odločbo o izjemni dovolitvi. (Primerjaj »Samouprava« št. 4 in 5 ex 1938, zapisnik in odločba o gradbenem dovoljenju.)

Potni stroški za zastopnika cestne uprave obremenjujejo gradbenega gospodarja po § 168. zakona o upravnem postopanju, in sicer samo v primeru, ko gre za gradbo v zaščitnem pasu javne ceste. Če pa namerava gradbeni gospodar postaviti gradbo izven zaščitnega pasu, ni potrebna izjemna dovolitev banske uprave, zaradi česar zastopniku cestne uprave, ki bi se eventualno udeležil lokalnega ogleda, ne gre povračilo potnih stroškov.

Končno se opozarjajo občine na »Navodila za izvajanje zakonitih predpisov o zaščiti javnih cest in prometa«, Sl. l. 524/61 ex 1932, z dostavkom, da je vzlic tem navodilom dopustno vabiti k stavbenemu ogledu namesto zastopnika banske uprave tudi zastopnika organov banske uprave kot uprave državnih, banovinskih in dovoznih cest, t. j. tehnične razdelke za državne ceste in cestne odbore za banovinske in dovozne ceste, kakor se zbog hitrejšega poslovanja tudi dejansko postopa.

Ali je občina pristojna za izvrševanje prostovoljnih javnih prodaj (dražb)?

Stvar ni tako nevažna, kakor se kaže. Res je, da danes že redkokdo prosi občino za opravilo prostovoljne prodaje, ker ima pač vsakdo pri sodobno razvitem prometu sam dovolj možnosti, da proda svoje premičnine iz proste roke. So pa v še veljavni trgovinski zakonodaji določila, ki upravičujejo osebe, da prodajo svoje ali celo tuje predmete z javno prodajo. Tako na primer čl. 311. trgov. zakona od 17. XII. 1862 (drž. zak. št. 1/1863) upravičuje pod gotovimi pogoji upnika, da j a v n o proda dolžnikovo premično ročno zastavo, ali čl. 343. in 354. istega zakona prodajalca, da javno proda kupcu prodano blago, ako je kupec v zamudi s sprejemom blaga ali s plačilom kupnine. So še drugi primeri, vendar njih navajanje ni potrebno, ker je aktualnost v naslovu stavljenega vprašanja že z navedenim izpričana. Gre za vprašanje, ali so občine še sedaj pristojne za izvrševanje takih javnih prodaj na predlog privatnih oseb.

Po stari avstrijski zakonodaji so bile občine dolžne v takih primerih izvršiti javno prostovoljno prodajo (dražbo) premičnin. Po art. V. drž. zak. od 5. III. 1862 (d. z. št. 18), s katerim so bile dane temeljne določbe za ureditev občine, je bilo v toč. 12. določeno, da so občine upravičene podvzemati javne prostovoljne dražbe premičnin; isto je določal na osnovi tega zakona izdani štajerski občinski red z dne 2. V. 1864 v § 24. in kranjski občinski red z dne 17. II. 1865 v § 28. Tudi v tako imenovanem nespornem patentu (§ 269.) z dne 9. VIII. 1854 (drž. zak. št. 208) je bilo določilo, da se sme prostovoljna dražba premičnin zahtevati pri političnih oblastvih in da mora župan izvršiti tako dražbo, ako mu poveri sodišče ta posel (§ 270./2. istega nesporn. pat.), seveda le, kadar ne gre za premičnine varovancev, oseb pod skrbstvom in zapuščinskih predmetov.

Medtem pa se je zakonodaja izpremenila. Novi zakon o občinah ne omenja te pravice občine; tudi bi tolmačili ta zakon preširoko, če bi bili mnenja, da te vrste posli spadajo pod pojem skrbi občine za gospodarski, kulturni in socialni napredek v občini (§ 76/I. z. o.). Stari občinski redi za bivšo Kranjsko, Štajersko in Koroško so bili v celoti izrecno razveljavljeni (§ 149. z. o.). Tudi si ne moremo misliti, da bi ostal v veljavi še art. V. občinskega zakona iz leta 1862., katerega namen je bil le ta, da predpiše splošna načela za ureditev občin deželnim oblastvom in deželnim zakonodajam. Četudi ta zakon z novim zakonom o občinah ni bil izrecno razveljavljen, ga zaradi navedenega in zaradi povsem drugačne in nove ureditve občinske pristojnosti moramo smatrati za v celoti razveljavljenega.

Novi zakon o nespornem postopanju (Služb. list od 26. I. 1935, št. 8/49) določa sicer (§ 219.), da se sme »v vseh ostalih primerih (poleg pri sodišču!) zahtevati prostovoljna prodaja premičnih telesnih stvari samo pri upravnih oblastvih po predpisih, ki veljajo zanje«, in v § 221., da je občinski predsednik dolžan opraviti dražbo, ako mu ta posel poveri sodišče. To bi kazalo, da so občine še vedno pristojne za to vrsto javne dražbe po starih občinskih zakonih in redih. To pa ni tako! Nesporni postopnik se pavšalno sklicuje na to, da je mogoče zahtevati prostovoljno dražbo pri upravnih oblastvih, ne pa pri občinskih oblastvih. Novi nesporni postopnik torej ni vpoklical v življenje razveljavljenih občinskih redov, ki so imeli zadevno pristojnost občine izrecno določeno, ampak je le naložil predsedniku občine dolžnost, da na konkretno zahtevo sodišča tako dražbo opravi, izven tega pa dal upravnim oblastvom pristojnost za opravo dražbe, kadar ni konkretne zahteve sodišča. Ker pristojnost določnega upravnega oblastva ni uzakonjena, bodo pač za prostovoljne javne dražbe, četudi se sliši to malo čudno, pristojna občupravna oblastva prve stopnje, to je predvsem sreska načelstva, po splošnih predpisih o pristojnosti (gl. § 4. z. n. p. in čl. 43. zak. o notranji upravi). V nobenem primeru pa po obstoječi zakonodaji za te posle niso pristojne občine, ker nimajo kaj, na kar bi svojo pristojnost oprle. Dolžan pa je seveda predsednik občine, da na zahtevo sodišča opravi dražbo, to pa v prenesenem delokrogu kot pomožni organ sodne uprave (§ 78. z. o.).

Pripominjam še, da zgoraj obrazloženo stališče ne more povzročiti osebi, ki predlaga tako dražbo pri občini, nobene škode, ker more vsakdo predlagati prostovoljno dražbo premičnin še pri drugih oblastvih in organih, upravičenih za javno prodajo (n. pr. pri sodišču, borznem mešetarju), more pa tudi sam v dobri veri izvršiti javno dražbo, ki bo veljavna, če ima oseba za to dovoljenje političnih oblastev po § 1. dražbenega reda od 10. VII. 1786, oziroma po § 1. dvornega dekreta od 14. IX. 1815, d. z. št. 101. (Prim. komentar Staub-Pisko II., str. 146 — 2. izdaja.)

A. J.:

Pregled občinskega gospodarstva za leto 1938/39.

Niso še vse občine uvidele potrebe, da bi občinske račune zaključile vsaj konec julija, kakor to zakon zahteva. Po čl. 3. pravilnika o finančnem poslovanju v občinah traja računsko leto občin kakor računsko leto po državnem proračunu. V § 8. finančnega zakona za leto 1938/39 (Sl. l. 1938, št. 214/36) je izšlo določilo, da traja državno računsko leto ne več pet mesecev, marveč samo štiri mesece dalje kakor proračunsko leto in se torej konča dne 31. julija vsakega leta. Po tem dnevu se ne sme za preteklo pro-

računsko leto ničesar več vpisati v prejšnje blagajniške knjige. V mesecu avgustu lahko torej vse občine poročajo o dejanskih dohodkih in izdatkih za preteklo leto. Videli pa smo, da je dosti občin poslalo podatke, ki niso povsem točna slika enoletnega gospodarskega stanja.

Na podlagi poročil o dejanskih dohodkih in izdatkih za leto 1938/39 smo sestavili pregled občinskega gospodarstva, ki ga kaže tabela na straneh 180—181. Nudi nam več zanimivih ugotovitev, posebno še, če ga primerjamo z enakim pregledom, ki je bil sestavljen na podlagi odobrenih proračunov za leto 1938/39 in objavljen v »Samoupravi« leta 1938, str. 184—185. Tukaj vidimo, v koliko so bili proračuni občin stvarni in v koliko se je vršilo občinsko gospodarstvo po teh proračunih.

Na prvi pogled opazimo, da je bilo leto 1938/39 za naše občine v gospodarskem oziru precej zadovoljivo, da ne rečemo naravnost ugodno. Podeželske občine so predvidele v svojih proračunih 86·1 milijona dohodkov, dejanski dohodki pa so ta znesek visoko prekoračili, in sicer za 11·4 milijona. Od tega so dobile občine iz doklada za 2·3 milijona, iz trošarin pa za 4·9 milijona več, kakor so pričakovale. V splošnem pa so imele koristi od ugodne gospodarske konjunktore predvsem industrijske občine; doklade izrazito kmečkih občin so po večini še vedno pod proračunanimi zneski in bodo, kakor danes kaže splošni gospodarski položaj, pri tem tudi ostale. Preko proračunanega dohodka so dobile občine v okrajih: Laško in Brežice za 1 milijon, Dravograd in Kranj za 0·5 milij., Ljubljana za 0·5 milij., Litija, Ptuj in Slovenj Gradec za 0·2 milij., Šmarje za 0·1 milij. Na najslabšem so občine v okraju Celje, ki kaže primanjkljaja pri dokladah za 0·5 milij., njim sledijo občine v okrajih Krško in Lendava, ki so dobile za 0·2 milij. premalo. Za 0·1 milij. premalo doklad so dobile občine v okrajih Črnomelj, Ljutomer, Maribor levi breg, Murska Sobota in Radovljica. Ti primanjkljaji pa so se skoraj v vseh občinah izravnali z več prejetimi dohodki iz občinskih trošarin od alkoholnih pijač. Uvedba kontrole prometa z alkoholnimi pijačami se je izkazala kot zelo dobra: od nje imajo — poleg povečanega konzuma seveda — občine veliko koristi, saj so prejele okrog 5 milijonov več dohodkov, kakor so pričakovale.

Dohodki od taks ne dosegajo v pregledu proračunanega zneska, to pa samo navidezno. Pregled je namreč sestavljen samo na podlagi proračunov občin, dočim dohodki in izdatki občinskih veterinarskih skladov niso upoštevani. Dohodki veterinarskega sklada, to so takse od živinskih potnih listov, pasje takse, sejmarina itd., znašajo v vseh podeželskih občinah najmanj 0·8 milijona in za toliko bi se moral donos taks v pregledu zvišati.

Ostali dohodki so nasproti proračunu večji za 5 milijonov. To razliko pa je povzročila predvsem občina Kranj, ki je imela za 4 milijone izrednih dohodkov (posojila).

Prav je, da občine ne izdajo vse gotovine in da skrbijo, da imajo denar pripravljen za posebno nujne potrebe. Vendar pa

mora imeti ta previdnost tudi svojo mejo. Ne ravnajo prav one občine, ki zbirajo gotovino v občinski blagajni, medtem pa ne poravnajo v plačilo dospelih računov. Posebno proti koncu računskega leta bi morali župani skrbno paziti na to, da so poravnani vsi računi in terjatve, ki še bremenijo prejšnji proračun. Predvsem so to terjatve za potrošni material (pisarniške potrebščine, gramoz, drva itd.), za šole, anuitete itd. Pregled gospodarstva nam kaže, da so imele podeželske občine 31. julija 1959 nad 8 milijonov razpoložljive gotovine. Na drugi strani pa zopet vidimo, da nekateri dejanski izdatki ne dosežejo proračunskih izdatkov. Tukaj je mogoče dvoje: ali so se dejanske potrebe med letom zmanjšale in so tako nastali proračunski prihranki, ali pa niso poravnani vsi dospeli računi in terjatve. Prvo je priporočljivo tam, kjer je štednja na mestu, drugo pa se prej ko slej maščuje, ker se denar porabi za druge namene, dolg pa navadno ostane.

Za osebne izdatke je bilo 465.000 din manj izplačano, kakor je bilo odobreno v proračunih. To se da razlagati na ta način, da niso bila zasedena in izplačana vsa pomožna mesta, kakor n. pr. cestarji, babice itd. Po proračunih so znašali osebni izdatki 18,9% vseh izdatkov, po dejanskih izdatkih pa znašajo osebni izdatki samo 17,9%.

Največ tekočih neporavnanih obveznosti izkazujejo občine pri upravnih stroških, tako n. pr. za pisarniški material, za službene liste, za župansko zvezo, za banovinski pokojninski sklad. Tukaj se manj izplačani znesek 837.000 din ne more smatrati za prihranek pri upravnih stroških.

Izdatki za javno varnost, prosveto, narodno zdravje, trgovino, obrt in turizem se še precej ujemajo s proračunskimi izdatki.

Po odobrenih proračunih bi morale občine odplačati za 13,2 milijona občinskih dolgov, dejansko pa so jih odplačale samo za 10,1 milijona. Razlika 3 milijonov ni prihranek in pomeni samo odlog odplačila, kar ni pravilno, posebno če je bila za odplačilo gotovina na razpolago. Najrajši odlagajo občine odplačilo šolskih obveznosti iz prejšnjih let.

Dolgoletna želja občin je bila, da bi prišle enkrat v položaj, da spravijo občinske ceste in mostove v uporabno stanje. Ta želja se jim je v letu 1958/59 v precejšnji meri izpolnila. Porabile so za gradbeno stroko, v katero je šteti tudi občinske zgradbe (domove), 15,6 milijona ali 17,9% celokupnih izdatkov in za 4 milijone več, kakor so imele v proračunih odobrenega kredita. Poslužile so se § 100 z. o. ter si pribavile od nadzornega oblastva prav izdatno odobritev za naknadni kredit.

Razmeroma malo žrtvujejo občine za kmetijstvo. Odobrena so imele v ta namen 2,4 milijona, izdale pa so samo 1,9 milijona in še to postavko je v glavnem izčrpal okrajni kmetijski sklad.

Težko razumljiv je zmanjšani izdatek za ubožno skrbstvo, kjer je bilo za 1,7 milijona manj izdano, kakor je bilo odobreno v proračunih. Mogoče je, da so imele nekatere občine v ubožnih proračunih višje zneske, kakor so jih dejansko rabile, mogoče so

Pregled občinskih dejanskih dohodkov in izdatkov za leto 1938/39.

Tek. štev.	Okraj	Vsota dohodkov	Vsota izdatkov	Prebitek	Doklada na dir. davke	Trošarine	Takse	Ostali dohodki	Osebnizdatki	Obča uprava	Javna varnost	Prosveta	Finančna stroka	Gradbena stroka	Kmetijstvo	Narodno zdravje	Socialno skrbstvo	Trgovina, obrt in turizem	Občinsko gospodarstvo (podjetja)	Ostali izdatki
1	Brežice	3,451.453	2,939.151	512.302	2,129.044	510.532	78.245	733.632	662.760	206.730	120.114	311.971	281.823	383.939	52.312	14.788	260.214	49.552	425.585	169.363
2	Celje	3,572.209	3,344.684	227.525	1,562.939	1,070.967	127.897	810.406	707.924	279.442	127.626	447.048	234.424	549.086	66.771	12.226	578.388	76.884	90.034	174.831
3	Črnomelj	1,678.609	1,601.438	77.171	741.913	325.264	129.455	481.977	463.145	146.074	78.795	292.578	138.986	140.514	39.386	30.487	68.556	9.850	18.330	174.737
4	Dravograd	4,081.418	3,842.237	239.181	2,289.264	970.219	59.301	762.634	585.106	177.247	120.837	428.683	1,035.029	646.373	73.159	51.068	415.706	16.794	71.648	220.587
5	Gornji grad	1,342.691	1,266.500	76.191	404.293	592.718	34.803	310.872	259.433	105.259	56.113	110.278	94.142	130.461	42.698	4.284	99.419	10.687	14.822	338.904
6	Kamnik	3,582.430	3,114.971	467.459	1,273.111	1,141.388	89.342	1,078.589	524.024	158.492	103.518	423.845	379.119	757.724	42.589	15.066	397.579	24.991	113.146	174.878
7	Kočevje	3,568.829	3,212.711	356.118	1,202.879	1,444.620	86.021	835.309	755.059	280.974	202.004	450.330	417.079	220.496	65.390	16.816	274.301	32.725	94.550	402.987
8	Konjice	1,497.309	1,439.486	57.823	712.104	346.561	35.472	403.172	277.561	97.152	52.210	191.752	128.558	179.373	36.530	5.834	292.879	4.500	109.639	63.498
9	Kranj	11,496.148	10,926.534	569.614	2,611.261	1,833.847	319.468	6,731.572	1,068.041	301.167	257.370	541.768	667.686	2,144.800	83.986	38.356	550.446	171.258	212.953	4,888.703
10	Krško	2,374.885	2,262.652	112.233	1,366.979	474.463	58.016	475.427	531.992	214.978	78.416	226.458	331.315	217.753	111.190	23.647	274.649	23.714	83.890	144.650
11	Laško	9,515.803	8,358.595	1,157.208	3,840.910	3,046.180	65.349	2,563.364	1,263.460	299.944	205.612	966.111	885.319	1,898.838	143.204	249.920	1,268.438	145.231	280.985	751.533
12	Lendava	1,382.748	1,348.408	34.340	738.354	236.193	65.736	342.465	421.067	187.032	104.640	117.501	91.219	151.722	98.528	14.719	24.587	14.436	89.488	33.469
13	Litija	3,560.355	3,395.655	164.700	1,567.444	1,508.403	120.170	364.338	589.986	204.369	123.222	684.128	212.218	626.396	71.666	36.005	476.461	21.133	124.347	225.724
14	Ljubljana	6,431.922	5,627.576	804.346	2,616.490	1,977.433	154.479	1,683.520	840.003	290.475	106.702	1,048.713	744.108	1,086.207	79.879	62.881	573.378	23.301	37.236	734.693
15	Ljutomer	2,310.269	2,176.207	134.062	1,131.397	493.047	51.987	633.838	481.723	179.534	92.048	302.559	185.281	234.590	110.816	10.237	171.482	33.779	229.130	145.028
16	Logatec	2,405.623	2,255.705	149.918	957.511	1,094.727	29.698	323.687	463.796	149.644	98.661	207.830	489.905	183.242	37.517	60.492	258.671	16.108	67.655	222.184
17	Maribor desni breg	5,342.544	4,824.797	517.747	2,550.235	1,564.256	33.652	1,194.401	870.800	263.808	202.064	797.845	446.468	924.846	117.708	14.602	587.958	19.210	106.796	542.692
18	Maribor levi breg .	3,708.041	2,985.306	722.735	1,928.930	699.261	79.698	1,000.152	637.789	252.016	58.659	344.923	246.064	640.448	132.238	17.954	384.080	1.300	184.874	84.961
19	Murska Sobota . . .	4,164.024	3,905.684	258.340	1,534.670	662.020	124.888	1,842.446	578.849	229.894	169.434	757.031	618.021	721.161	96.489	12.135	54.894	18.231	96.032	553.513
20	Novo mesto	3,092.161	2,787.108	305.053	1,228.357	1,076.248	175.573	611.983	651.176	252.016	88.339	384.849	600.817	222.485	40.331	16.773	173.697	37.536	111.840	207.249
21	Ptuj	3,095.870	2,854.196	241.674	2,324.545	369.667	35.445	366.213	652.525	297.300	111.678	349.542	193.597	545.449	178.334	19.025	355.907	13.817	24.665	112.357
22	Radovljica	8,752.405	7,890.165	862.240	1,646.778	3,577.289	925.854	2,602.484	1,174.838	399.617	317.918	808.289	820.178	2,273.388	101.749	85.307	1,204.511	380.853	168.740	154.577
23	Slovenj Gradec . . .	2,552.953	2,413.705	139.248	1,250.169	665.600	33.814	603.370	534.617	138.537	46.079	222.998	538.589	247.416	46.198	22.828	184.308	23.075	46.035	363.025
24	Škofja Loka	2,188.364	2,037.812	150.552	1,063.465	619.593	45.569	459.737	297.591	114.881	124.702	714.452	78.647	209.614	37.702	3.766	278.069	21.761	49.009	107.618
25	Šmarje	2,351.118	2,206.772	144.346	1,310.164	502.105	45.839	493.010	518.323	206.021	74.355	288.591	249.807	275.992	81.276	17.750	257.016	7.400	104.275	125.966
	Skupaj	97,500.181	89,018.055	8,482.126	39,983.206	28,802.601	3,005.776	27,708.598	15,811.588	5,432.603	3,121.116	11,420.073	10,108.399	15,612.313	1,987.646	857.166	9,465.597	1,198.126	2,955.704	11,047.727
				v odstotkih:	40.8%	27.5%	3.2%	28.5%	17.9%	6.2%	3.8%	12.8%	11.5%	17.9%	2.3%	0.9%	10.7%	1.4%	3.4%	11.2%
	Mesto:																			
1	Celje	17,249.644	16,571.827	677.817	3,044.044	2,203.882	421.559	11,580.159	3,562.588	311.499	290.225	351.785	2,086.533	1,301.210	17.664	193.178	749.610	99.464	215.026	7,393.045
2	Ljubljana	73,311.165	68,302.567	5,008.598	10,713.977	28,287.962	18,832.878	17,476.348	20,575.702	3,816.200	1,379.770	3,857.555	12,168.298	11,233.628	848.228	2,285.884	6,536.599	606.156	701.124	4,293.723
3	Maribor	23,161.599	23,161.599	—	4,997.604	4,776.986	8,618.807	4,768.202	4,560.699	1,028.992	684.302	2,220.322	2,853.200	5,406.765	—	1,120.939	4,050.499	370.000	662.096	203.785
4	Ptuj	3,139.476	3,139.476	—	525.202	432.792	25.088	2,156.394	664.046	105.821	90.586	286.692	360.000	212.617	—	3.393	292.223	81.962	262.440	779.696
	Vse skupaj	214,362.065	200,193.524	14,168.541	59,264.033	42,504.223	23,904.108	43,689.701	45,174.623	10,695.115	5,565.999	18,136.427	27,576.430	33,766.533	2,853.538	4,460.260	21,094.525	2,355.708	4,796.390	23,717.976

pa tudi ostale na dolgu nekatere oskrbnine in vzdrževalnine. Nekaj pa gre brez dvoma tudi na boljši splošni gospodarski položaj in zmanjšano brezposelnost.

Ker občine še vedno ne vodijo blagajniških razdelilnikov točno po pravilniku o finančnem poslovanju v občinah, zato tudi priloženi pregled ni čisto objektivna slika občinskega gospodarstva. Posebno zadnja rubrika »ostali izdatki«, ki bi morali ustrezati proračunskim rezervnim kreditom, ni pravilna. Ta rubrika bi pri dejanskih izdatkih morala ostati prazna, kajti občine ne bi smele raznih »nepričakovanih izdatkov« knjižiti v rubriko »rezervni kredit«, marveč bi morale vsak tak izdatek uvrstiti med ostala poglavja, in če v proračunu ni take postavke, bi jo morale na novo vpisati v onem poglavju, v katerega izdatek po svoji naravi spada. Postavka »rezervni kredit« je namenjena samo za povečanje postavk, ki jih je treba prekoračiti, in za kritje novih postavk, ki jih v proračunu sploh ni. Zato je v poglavju »rezervni kredit« vpisati samo zneske, za koliko naj se ta ali ona postavka prekorači. Ta znesek se v poglavju »rezervni kredit« odšteje, v postavki, ki naj se poveča, pa prišteje. V nobenem primeru se ne more iz poglavja »rezervni kredit« več izdati, kakor je odobreno v proračunu. Zato je prekoračenje te postavke za celih 8·7 milijona nerazumljivo in napačno. To prekoračenje bi se moralo porazdeliti med ostala poglavja, kar pa bi sliko občinskega gospodarstva po posameznih strokah čisto spremenilo. Pravilnemu knjigovodstvu bodo morale občine v prihodnje posvetiti več pozornosti.

Dr. A. Šraj:

Občina v vojni.

(Nadaljevanje.)

K poglavju o preskrbi rodbin vpoklicanih vojnih obveznikov naj opozorim še na medtem izdano Uredbo o izplačevanju prejemkov državnih plačevancev v mobilnem in vojnem stanju z dne 18. novembra 1939 (»Služb. list« št. 615/96), s katero je na novo urejeno izplačevanje službenih prejemkov aktivnih državnih uslužbencev in drugih oseb, zaposlenih v aktivni državni službi, osebnih in rodbinskih upokojevcem, invalidov in invalidskih rodbin ter oseb, ki prejemajo iz državne blagajne podporo, rento, miloščino, vzdrževalnino itd. Vse te določbe veljajo po § 1 pravilnika o službenem razmerju, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine tudi za banovinske uslužbence. Za občinske uslužbence velja čl. 36 uredbe o občinskih uslužbencih, po kateri obdrži občinski uslužbenec na glavnem službenem mestu ves čas vojaške vežbe svoje polne prejemke. Če je ta uslužbenec mobiliziran, obdrži svoje službeno mesto ves čas, dokler je mobiliziran, ter prejema od občine vse svoje redne prejemke. Če pa dobiva v vojski kot častnik ali podčastnik temu

pripadajoče prejemke, se mu občinski prejemki za ta čas ustavijo, oziroma se mu izplačuje iz občinske blagajne samo razlika, ako so vojaški prejemki manjši od civilnih. Za ostale občinske uslužbenke veljajo predpisi občega državlanskega zakonika ali obrtnega zakona (glej spredaj), oziroma pogodba.

Nastanjevanje vojske.

Da more vojska izvrševati svoje naloge, so ji potrebne zgradbe in zemljišča, prve za nastanitev vojaštva in živali ter za shranjevanje vozil, orožja in drugih vojaških potrebščin, druga za kretanje in za vežbanje posameznih vojaških edinic. Preskrba zgradb in zemljišč za potrebe vojske, ter dolžnosti, ki jih imajo javna in privatna telesa in poedinci v tem pogledu, so enotno urejene z Zakonom o nastanjevanju vojske in mornarice z dne 28. novembra 1935 (»Služb. list« št. 109/11 iz leta 1934) in s pravilnikom za izvrševanje tega zakona z dne 7. novembra 1934 (»Službeni list« št. 286/41). Zakon je bil pred kratkim noveliran z Uredbo o spremembah in dopolnitvah cit. zakona z dne 26. oktobra 1939 (»Službeni list« 620/97). Tudi ta zakon in pravilnik sta — enako kakor v prejšnji številki obravnavana uredba o državnih podporah — zelo jasna in izčrpna; zato bom tudi tukaj podal le kratek pregled, bližnja določila pa naj občine, ko jih rabijo, vpogledajo v navedenih »Službenih listih«. Vojaške utrdbe so poglavje zase in se bodo obravnavale posebej.

Vse zgradbe in zemljišča deli zakon po njihovem lastniku v štiri skupine: v o j a š k o - d r ž a v n e (last vojaškega erarja), d r ž a v n e (last države in njenih naprav nevojaškega značaja), s a m o u p r a v n e (last samoupravnih teles) in p r i v a t n e (last posameznikov in njihovih privatnih združenj). Po tem vrstnem redu se, kakor bomo videli, zgradbe in zemljišča ali njihovi deli pritegnejo za potrebe vojske. Ta pritegnitev se vrši ali z odkupom, ali z najemom, ali z zasego, proti odškodnini ali brez nje, za stalno ali začasno. Način pritegnitve in njeno trajanje je odvisno na eni strani od stanja, v katerem je vojska — vojaški zakoni ločijo redno, pripravljeno, mobilno in vojno stanje — na drugi strani pa od tega, ali naj bo nastanitev vojaške edinice stalna ali začasna.

Osnova za nastanjevanje vojske je r a z m e s t i t v e n i p r e g l e d, to je pregledni popis (statistični izkaz) vseh zgoraj ome-

---

Osem naročnikom in čitateljem „Samouprave“
želimo
vesele božične praznike in srečno novo leto 1940!

---

njenih zgradb s podatki, koliko oseb, živine in drugih vojaških potrebščin bi se moglo v njih porazmestiti. Za vojaško-državne, za državne in za v najem vzete privatne zgradbe sestavljajo ta pregled komande mest, za vse druge zgradbe pa občina. Občina sestavi torej razmestitveni pregled za vse te zgradbe v njenem območju, ga vsako tretje leto dopolni ter ga vsako leto predloži ob naborih komandantu vojaškega okrožja v pregled. Komandant se lahko tudi sicer, n. pr. s priložnostnimi revizijami prepriča o točnosti pregleda. Zakon (čl. 9 in 10), še bolj pa pravilnik, ki vsebuje tudi formular za tak pregled, daje natančna navodila, kaj mora razmestitveni pregled vsebovati, kako ga je sestaviti, kako je računati s prostori za posameznega častnika, podčastnika, vojaka, konja itd.

V pregled se ne morejo vnesti, ker se za nastanitev vojske ne smejo uporabiti, naslednji prostori: prostori, ki služijo za bivanje Nj. Vel. kralja in članov kraljevega doma, za tuja poslaništva in oblastva, za državna in samoupravna oblastva, za službo božjo, dalje zgradbe, namenjene za bolnišnice, dobrodelne zavode, muzeje, za pouk itd., kazenski zavodi, popoljševalnice in zapori, ženski samostani, zgradbe za poštno, železniško, zrakovno službo in končno prostori, ki so neobhodni za stanovanje gospodarja in njegove družine (čl. 6).

Izvzeti od bremena nastanitve torej niso prosvetni domovi, telovadnice, zaprti športni prostori itd., ki so last raznih društev in glede katerih je prejelo uredništvo »Samouprave« največ vprašanj.

Razmestitveni pregled je občina dolžna sestaviti tako, da se občani obremenijo enakomerno; nikdar pa ne sme seči po prostorih, ki so gospodarju in njegovi rodbini nujno potrebni. Zoper odredbe občine je dopustna pritožba na sresko načelstvo, ki odloča dokončno. Pritožba nima odločilne moči.

Preidimo sedaj k nastanitvi sami. Tu moramo ločiti med rednim stanjem na eni ter mobilnim in vojnim stanjem vojske na drugi strani. Pripravljeno stanje vojske omenja zakon posebej le pri zasegi stanovanj odsotnih oseb in pri odškodninah za opravljene nastanitve (gl. tam).

Nastanjevanje vojske v rednem stanju.

Nastanitev vojaških edinic v rednem stanju vojske je lahko stalna ali začasna.

a) Stalno nastanjevanje.

Stalna nastanitev se vrši na osnovi stalne mirnodobne razmestitve vojske. Za tako nastanitev se uporabljajo prvenstveno zgradbe in zemljišča, ki so last vojaškega erarja samega. Le če teh ni, se uporabijo (brez odškodnine) državne nepremičnine, kolikor so za namene edinice prikladne. Če ni takih, pridejo v poštev primerne nepremičnine samoupravnih teles, ki jih ta

dajo vojski prostovoljno in brez odškodnine na razpolago. Če tudi takih ni, se vzamejo prikladne privatne nepremičnine (s prosto pogodbo) v najem. Mogoč je še primer, da zgradi občina prostovoljno in na lastne stroške vojaško zgradbo (kasarno itd.). Za tako zgradbo ji plačuje vojaški erar letno najemnino, odmerjeno tako, da se investirani kapital v dvajsetih letih amortizira, nakar pa preide zgradba v last erarja.

Na novo in precej podrobno je urejena pridobitev in upravljanje zemljišč za vojaška vežbališča (novi členi 22—40). Zakon deli vežbališča v garnizijska vadišča, garnizijska strelišča, četna vežbališča in letališča.

Garnizijska vadišča in strelišča so zemljiški prostori določenega obsega (vsaj 8 do 20 ha, po jakosti garnizije), ki ležijo v bližini garnizij (največ 5 do 5 km) in služijo vsakdanjemu izučevanju vojaštva oziroma rednim strelskim vajam. Za te namene se jemljejo — enako kakor zgoraj za zgradbe — v prvi vrsti državna zemljišča, potem zemljišča, ki jih da banočina ali občina prostovoljno in brez odškodnine na razpolago, in končno privatna zemljišča, ki se odkupijo ali vzamejo v najem.

Četna vežbališča, imenovana tudi poligoni, so velike zemljiške površine (do 25 km v kvadratu), ki se rabijo za vojaške vaje širšega obsega. V poligonih ležeča zemljišča se ne odkupijo in ne vzamejo v najem, temveč ostanejo lastniku in služijo še naprej svojemu prvotnemu namenu. Za njih uporabljanje pa se daje lastniku odškodnina, zlasti če je redno ukorišćanje zemljišča zaradi vojaških ukrepov omejeno. Eventuelno povzročena škoda se povraća. Poligoni se delijo v stalne, začasne in specialne, in sicer po tem, da-li so namenjeni za dolgotrajno ali za kratko uporabljanje ali za specialna vežbanja. Členi 51—59 urejajo pravice, ki jih imajo vojaška oblastva v poligonskih prostorih (event. odstranitev obstojećih zgradb, izpraznitev za časa vaj, prepoved obdelovanja zemlje ali spremembe kultur, nadziranje itd.). Obćine so dolžne sodelovati pri vojaško-policijski službi v poligonih in pri čuvanju teh prostorov.

Letališća so zemljiški prostori določenega obsega (vsaj 800 m v kvadratu), prikladni za vaje zrakoplovnih edinic. Tudi letališća so ali stalna (aerodromi) ali začasna. Pribava zemljišč za te namene ter pravice vojaških oblastev v zaseženih prostorih so urejene podobno kakor pri poligonih.

b) Začasno nastanjevanje.

Začasno se vojaške edinice nastanjujejo v krajih izven svojih garnizij za pomoć ljudstvu ob elementarnih katastrofah, za udušitev večjih neredov, za zavarovanje državne meje, za izvršitev posebnih vojaških nalog in za vežbanja. Za tako nastanitev se zasežejo najprej državne zgradbe; če teh ni, zgradbe samoupravnih teles in konćno še le zgradbe privatnikov, ako vojska zaradi vremenskih ali drugih okolnosti že ne more uporabiti drugega

načina bivanja, n. pr. taborjenja na prostem pod šotori. Zgradbe oziroma prostori, ki bi se morali šele dolgo izpraznjevati, ali katerih zasedba bi povzročila lastniku občutno škodo v obrtu ali gospodarstvu, se zasedejo šele, če ni drugih. V praksi se daje društvenim zgradbam prednost pred privatnimi, kar je v redu.

Zasedba se izvrši na ta način: Poveljnik čete, ki ima nalog, da uredi nastanitev, se zglozi najprej pri županu in mu predloži pregled o številčnem stanju edinice in o njenih potrebah. V pregledu je navedeno število višjih in nižjih častnikov, administrativnega osebja, podčastnikov in vojakov, število živali (konj, mežgov itd.) in vozov, število potrebnih sob, čas trajanja nastanitve in pribor, ki je za nastanitev vojske potreben (hišna oprava za častnike, posode za kuhanje in donašanje vode za moštvo, sredstva za napajanje živine itd.). Po tem pregledu ter na podlagi zgoraj opisanega razmestitvenega pregleda se sedaj vojaška edinica porazmesti po hišah. Stanovanja odsotnih oseb se ne smejo zasesti. Če v hiši ni potrebne oprave ali pribora, si ga občina izposodi od drugih gospodarjev.

Spore med vojaki in prebivalci razsoja vojaško oblastvo ob sodelovanju občine. Tako občina sama, kakor tudi posamezni občan je dolžan, da izpolni zahteve častnika, ki izvršuje nastanitveni nalog. Nepokorni se kaznujejo z zaporom od 1 do 30 dni ali z globo po 50 dinarjev za en dan zavora. Kazen izreka sresko načelstvo. Globe se stekajo v remontno-komorski fond.

Za uporabo prostorov, hišne oprave in pribora se plačuje odškodnina v denarju, in sicer po enotni tarifi, ki jo določi ministrski svet in ki je bližje opisana v točki 1 pravilnika. Prav tako se seveda daje odškodnina za eventualno potrošnjo vode, kjer ta ni zastoj, električnega toka in drugih konsumnih predmetov (vodarina, tokovina itd.). Za uporabo državnih zgradb in zemljišč se ne daje nobena odškodnina. Odškodnina za samoupravne in privatne zgradbe se daje tudi v pripravljenem stanju vojske.

Zaradi odškodnine za opravljene nastanitve sestavi občina seznam vseh občanov, katerih zgradbe so bile zasežene in ki imajo torej pravico do odškodnine. Višino odškodnine za konkretne primere ugotovi mešana komisija, sestavljena iz po enega predstavnika vojske, sreskega načelstva in občine. Seznam predloži župan divizijski oblasti, ki izda odločbo in takoj tudi nakaže odškodnino, ki jo župan nato porazdeli med upravičene občane.

Za vsako škodo, ki bi jo nastanjena edinica napravila v zgradbah, ki jih uporablja, odgovarja ta edinica. Poškodbo prijavi oškodovanec pri občini ali pa neposredno pri poveljniku dotične čete. Prijaviti se mora takoj ali vsaj do odhoda čete, tako da se more škoda še ugotoviti in o tej ugotovitvi sestaviti zapisnik. Višina odškodnine se določi sporazumno in čim hitreje. Če ni prišlo do sporazuma, se določi po mešani komisiji, ki jo sestavljajo po en predstavnik oškodovane stranke, vojaške edinice in sreskega načelstva. Zoper odločbo te komisije ni pravnega sredstva, pač pa

more nezadovoljna stranka vložiti v roku treh mesecev tožbo pri rednem sodišču.

Nastanjanje vojske v mobilnem in vojnem stanju.

V mobilnem in vojnem stanju vojske je položaj precej drugačen. Predvsem se za nastanitev vojaških edinic tudi samoupravnim telesom in privatnikom ne izplačuje nobena odškodnina, pač pa se povrne eventualna škoda, ki jo je nastanjena edinica na zgradbah, inventarju, polju itd. napravila in za katere ugotovitev veljajo zgoraj podane določbe. Dalje ni od bremen nastanitve oproščen noben prebivalec in nobena zgraba, razen zgradb in prostorov, namenjenih Nj. Vel. kralju in članom kraljevega doma ter tujim poslaništvom in oblastvom. Zgradbe, oproščene pod čl. 6, se zasežejo le v potrebi, če ni drugih. Zavzeti se morejo tudi stanovanja odsotnih oseb — to velja tudi v pripravljenem stanju vojske — ter opraviti nastanitev ob njihovih stroških, potem ko se je njihova premična imovina komisijsko popisala, spravila v posebno sobo lastnika in zapečatila. Proti zasegi stanovanja odsotne osebe ima ta pravico pritožbe na sresko načelstvo, ki odloča dokončno. Pritožba nima odločilne moči. Umljivo je tudi, da se v mobilnem in vojnem stanju smejo zajeti tudi zgradbe, ki bi se morale dolgo izpraznjevati in v katerih bi nastanitev bila lastniku večje breme. Nastanitev izvrši občina na podlagi razmestitvenega pregleda in po številčnem stanju štabov, moštva, živali in voz, ki jih je treba nastaniti. Starešina edinice, ki vodi nastanitev, postopa pri tem po predpisih »Vojne službe«. Kazni so poostrene, in sicer se kaznujejo nepokorne osebe z zaporom do enega leta, kazen pa izreka pristojno vojaško sodišče.

Na zavezniškem ozemlju se izvršuje nastanjanje naše vojske po določbah konvencije, sklenjene z zavezniško državo. Za nastanjanje zavezniške vojske na našem ozemlju pa veljajo zgoraj opisane določbe enako kakor za našo vojsko. Na sovražnikovem ozemlju končno se izvršuje nastanitev brez vsake odškodnine, sicer z uporabo načel, ki veljajo za nastanjanje na lastnem ozemlju, kolikor temu ne nasprotujejo predpisi »Vojne službe« in vojaški interesi. Tudi na sovražnikovem ozemlju se izvrši nastanitev, ako je to mogoče, potom tamošnjih občinskih oblastev.

Naročnike »Samouprave« in člane županske zveze, ki so prejeli pismeni opomin, prosimo, da zaostalo naročnino oziroma članarino čim prej poravnajo.

»Samouprava« ne dobiva nobenih subvencij. Zato je obstoj in kakovost lista popolnoma odvisna od točnosti naročnikov!

Iz županske zveze

Županski tečaj na preddan senatnih volitev.

Županska zveza je prihod županov v Ljubljano povodom letošnjih senatnih volitev izkoristila — enako, kakor je to storila lani — za prireditve celodnevnega županskega tečaja na preddan volitev, to je na soboto, dne 11. novembra t. l. Tečaj je trajal od 10 dopoldne do 6 zvečer in je bil prirejen v Frančiškanski dvorani, ki je akustično zelo ugodno zgrajena in ima dosti prostora tudi za večje število poslušalcev.

Tečaj je začel ter vodil predsednik Županske zveze Nande Novak, župan iz Kamnika. Strokovna predavanja so se vršila točno po vnaprej določenem načrtu. Za tečaj so pokazali župani veliko zanimanje, kajti pri predavanjih jih je bilo stalno navzočih nad 300. Pri predavanju o vojaških poslih in o občinskih uslužbencih smo jih našli blizu 350. Župani iz oddaljenejših krajev so prispeli v Ljubljano že v petek zvečer. Poskrbljeno je bilo za ceneno stanovanje, kakršnega je dobil lahko vsak, ki se je pravočasno zglasil.

Vojaška oblast je dala za predavanja o vojaških poslih občine na razpolago tri predavatelje, in sicer g. podpolkovnika Pavliča ter dva kapetana. Ti so najprej povedali, kaj pri zadnjih vpoklicih (septembra in oktobra 1939) ni bilo v redu, nato pa pojasnili, kako bi se dotični posli morali izvršiti. Po predavanju se je razvila daljša stvarna debata, ki so se je udeležili številni župani. Dobili so zaprosena pojasnila in možnost, se spustiti tudi v kritiko vojaških predpisov in odredb, ki so jo prisotni predavatelji vzeli na znanje ter tudi že napovedali nekatere nameravane spremembe v smislu predlogov. Razčiščenih je bilo mnogo vprašanj, tako da so bili končno zadovoljni predavatelji kakor župani. Vojaško predavanje z debato je trajalo od 10 do pol 1 opoldne.

Popoldne ob treh se je tečaj nadaljeval s predavanjem dr. Kukmana o občinskih uslužbencih. Predavatelj je povzel na kratko najvažnejše, danes aktualne določbe uredbe o občinskih uslužbencih in občinskih statutov, zlasti glede na prevedbo še ne prevedenih uslužbencev. Razvila se je živahna debata, v teku katere so župani dobili zahtevana pojasnila. Stavljena je bila tudi zahteva po spremembi uredbe.

Sledilo je predavanje banovinskega svetnika g. Zorna o novi uredbi o preskrbi družin vpoklicanih vojnih obveznikov. Tu je več županov izrazilo željo, naj bi se državne podpore izplačale tudi za čas, preden je uredba stopila v veljavo.

Končno je predaval inž. Šitar o pasivni zaščiti pred napadi iz zraka in o gradnji zaklonišč. Predavanje je bilo zanimivo in za sedanji čas posebno aktualno.

Tečaj, ki je vsestransko uspel, je predsednik ob pol sedmih zvečer zaključil in se vsem zahvalil za udeležbo oziroma za sodelovanje.

Uprašanja in odgovori

Pismo o glasu.

Sodišče je zahtevalo od naše občine v nekem kazenskem postopanju, da poročamo o obtoženčevem vedenju in o tem, na kakšnem glasu je. Podali smo subjektivno mnenje s slabo oceno obtoženca, ki je bil — baje zaradi tega — obsojen in nam sedaj grozi ter zahteva zadoščenja. — Kako naj občina v takih primerih postopa? Ali naj sploh še daje subjektivna poročila? — Obč. G.

Odgovor: Ker bo vprašanje zanimalo mnogo občin in v »Samoupravi« še ni bilo obravnavano, vam dajemo v naslednjem izčrpnije po-

jasnilo. Po § 70 kaz. zakonika je za odmero višine in vrste kazni pri sodišču med drugim važna tudi okolnost, kakšno je bilo obtoženčevo prejšnje življenje in kakšne so njegove osebne in gospodarske razmere. Da se to ugotovi, pošiljajo sodišča v vsakem kazenskem postopanju občini bivališča obrazec »pismo o glasu«, kjer so že natisnjena zadevna vprašanja. Občine morajo te obrazce izpolniti in to strogo objektivno (§ 3 k. p.). Ni sicer bilo niti v starem avstrijskem kaz. pravd. redu (k. p. r.), niti ni v novem kazenskem postopniku (k. p.) in tudi ne v poslovnem redu za redna kazenska sodišča (U. l. od 16. XII. 1929, št. 10/35) ukazano, da bi vprav občina morala odgovoriti na »pismo o glasu«; vendar je praksa uporabljala za te poizvedbe vedno občine. V navedenih zakonitih predpisih tudi ni določila, kako vsebino naj imajo odgovori v »pismu o glasu«, niti kaj naj bo merilo občinam za oceno »glasu« obtoženca med ljudstvom. Nekaj opore za to, kako morajo biti odgovori sestavljeni in po čem naj se ravnajo občine pri oceni »glasu« obtoženca, nam daje § 262 k. p., ki določa med drugim, da se morajo listine in druga pisma, ki so po vsebini važni dokazi, zlasti izpričevala in strokovna mnenja javnih oblastev in korporacij, na razpravi zoper obtoženca prečitati. Nepovoljna službena izpričevala o obtoženčevem prejšnjem vedenju in moralnem življenju — kar nedvomno je »pismo o glasu« — se pa smejo prečitati na razpravi samo, če se opirajo na dokazane činjenice (dejstva) in če so te činjenice navedene.

Iz tega sledi, da morajo poročila o »slabem glasu« obtoženca sloneti na objektivnih, torej ne na subjektivnih dejstvih oziroma prepričanju občine; poleg tega morajo biti te okolnosti dokazane. N. pr. občina sme navesti: obtoženec je na slabem glasu, ker je bil ponovno obsojen od sodišča zaradi tepeža, tatvine itd., oziroma zaradi obsodb v upravnem kazenskem postopanju. Okolnosti za »slab glas« obtoženca morajo biti dokazane za javnost in ne zadošča, da so dokazane že po mnenju ljudi. Ako sloni »slab glas« na posledici kakega kaznivega dejanja, se more to dokazati le s pravnomočno sodbo sodišča (gl. § 311 kaz. zak.) in ne zadošča, da je obtoženec kaznivo dejanje resnično storil in se dá to celo dokazati, a ni bil še zaradi tega dejanja obsojen.

Občine naj zato ne poročajo, da je kdo na slabem glasu, če ni bil obsojen niti po sodišču, niti po upravnih, davčnih, carinskih ali drugih oblastvih. Navesti je seveda tudi vedno, kakaj je kdo na slabem glasu. Izgibati se je slabe ocene obtoženca zaradi njegovih slabih (moralnih) lastnosti, n. pr.: je na slabem glasu, ker ponoči razgraja po vasi, ker rad pije, ker rad hazardira, ker ima nezakonskega otroka, ker noče delati, ker živi v konkubinatu itd., ako tega ni mogoče dokazati (§ 311 k. z.), ker bi bila to sicer kleveta. V takih primerih obtoženci pogosto tožijo župana zaradi klevete, kar je brez dvoma dopustno, župan pa mora nastopiti »dokaz resnice«. Sicer tudi če se ta dokaz ne posreči, sodišča župana (po § 306 k. z.) običajno oprostijo, razen če se iz načina izražanja in drugih okolnosti ugotovi namera, obtoženca z nepovoljno oceno žaliti.

Nedopustne in seveda tudi kaznive za župana so takele ocene obtoženca: je na slabem glasu kot protidržaven element, kot komunist, kot tat ali ker je nagnjen k tatvini, ker se klati ponoči za ženskami, ker je pijanec, lenuh itd. S takimi pristavki se prideva obtožencu neka stalna, običajno nedokazljiva slaba lastnost in se obenem že iz načina izražanja vidi namen, obtožencu škodovati oziroma ga žaliti, posebno če se dokaže še, da je obtoženec sprt z županom. V takih primerih bo župan na tožbo obtoženca brez dvoma obsojen, če ne zaradi klevete, pa brez dvoma zaradi razžalitve. Tudi dokaz o opravičljivi zmoti (§ 304 k. z.) in sklicevanje na nepoznanje zakona (§ 21 k. z.) ga bo težko rešilo obsodbe.

Občine naj bodo torej pri oceni obtoženčevega »glasu« zelo previdne, da ne naprtijo županu in event. tudi uslužbencu občine, ki je to poročilo sestavljal, zasebne tožbe zaradi klevete. Odškodninska tožba je pa skoraj nemogoča, ker je obsodba obtoženca samo na osnovi »pisma o glasu« in brez drugih dokazov nemogoča. Mimogrede povedano, pa sodišča poročila »o glasu« kot dokazilo in pri oceni višine in vrste kazni v splošnem prav malo upoštevajo.

Letni račun dohodkov in izdatkov.

Med obračunskimi tiskovinami, ki smo jih dobili od kr. banske uprave, nismo prejeli tiskovin za obračun ubožnega sklada, veterinarskega sklada in sklada za odkup ljudskega dela. Prosimo za pojasnilo, ali se obračun veterinarskega sklada in sklada za odkup ljudskega dela ne izdelujeta več. — O. Z.

Odgovor: Končni letni obračun se mora sestaviti za vse vrste odobrenih proračunov, to je: za občino, za ubožni sklad, za veterinarski sklad, za sklad odkupnine ljudskega dela itd. Niso pa več predpisane za vsak sklad posebne tiskovine. Pri sestavi končnega letnega obračuna se vzame ena ovojna pola z naslovom: Račun dohodkov in izdatkov, in potrebno število vložnih pol, ki se sešijejo v zvezek. V ta zvezek se vpiše pod I. najprvo obračun za občino, pod II. obračun ubožnega sklada, pod III. obračun veterinarskega sklada itd. (Glej priložnik: Občinsko blagajniško poslovanje, str. 173—177.) Obračun je spisati v dveh enakih izvodih, od katerih se priloži en izvod letnemu računu, drug izvod pa gre v arhiv, da je na razpolago pri sestavi občinskega proračuna.

Občinsko dobaviteljstvo.

Naša občina ima svoj gozd, iz katerega si lahko občani nabavljajo potrebni stavbni les in drva, seveda za primerno odškodnino. Nekateri odborniki, pa tudi župan, so mnenja, da si občinski odborniki ne smejo nabavljati drv iz občinskega gozda, ker bi s tem postali dobavitelji. Ker so pa nekateri odborniki drva rabili, so si jih vendarle nabavili; da pa bi dobaviteljstvo prikrili, so podpisale priznanico njihove žene. — Prosim za pojasnilo, ali je njihovo mnenje pravilno. — O. L.

Odgovor: Mnenje župana in odbornikov je zmotno in so brez vsake potrebe prikrivali nabavo drv iz občinskega gozda. Po točki 4, § 28 zakona o občinah so občinski dobavitelji samo tisti, ki dobavljajo občini, ne pa tisti, ki nekaj od občine kupijo. Če bi bilo tudi to prepovedano, potem bi bili občinski odborniki le preveč prikrajšani, ker bi ne smeli dobivati proti plačilu na primer ne vode iz občinskega vodovoda, ne plina iz občinske plinarne in nobenih pridelkov iz občinskih zemljišč. Nikakor pa ne sme občinski odbornik, ki želi kupiti drva ali les od občine, sam sebi določati ceno ali druge pogoje. To sledi iz § 65 z. o., po katerem so občinski odborniki izključeni od razpravljanja in sklepanja v vseh primerih, v katerih odbornik nastopi kot prizadeta stranka.

Popravek.

Članek »O kazenski oblasti občine« v številki 5 na strani 66 spodaj se popravlja v toliko, da velja na bivšem Štajerskem za zaščito poljščine deželni zakon z dne 10. IV. 1904 dež. zak. št. 57, ki vsebuje podobne določbe kakor oni za bivšo Kranjsko, ter da je bila ministrska naredba od 30. I. 1860 (drž. zak. št. 28) glede bivše Štajerske izrecno razveljavljena. Tudi na bivšem Štajerskem vrše torej v poslih poljske okvare in škode kazensko oblast občine. Pl.

Oskrbite si pri domačem knjigovezu vezavo vseh številčk tega letnika v knjigo! Le tako vam ostane »Samouprava« popoln in trajen svetovalec v občinskih poslih.
